

Безпечне освітнє середовище (творчий проєкт)

Розробники:
здобувачі м12СР
Катерина Венцова
Євген Петрушевський
Марина Петрушевська
Керівник:
Наталя ЗАХАРОВА, доцент

Безпечне освітнє середовище?

- Учасники освітнього середовища ?
- Фактори ризику?
- Як створити безпечне освітнє середовище для всіх ?

працівники закладу освіти

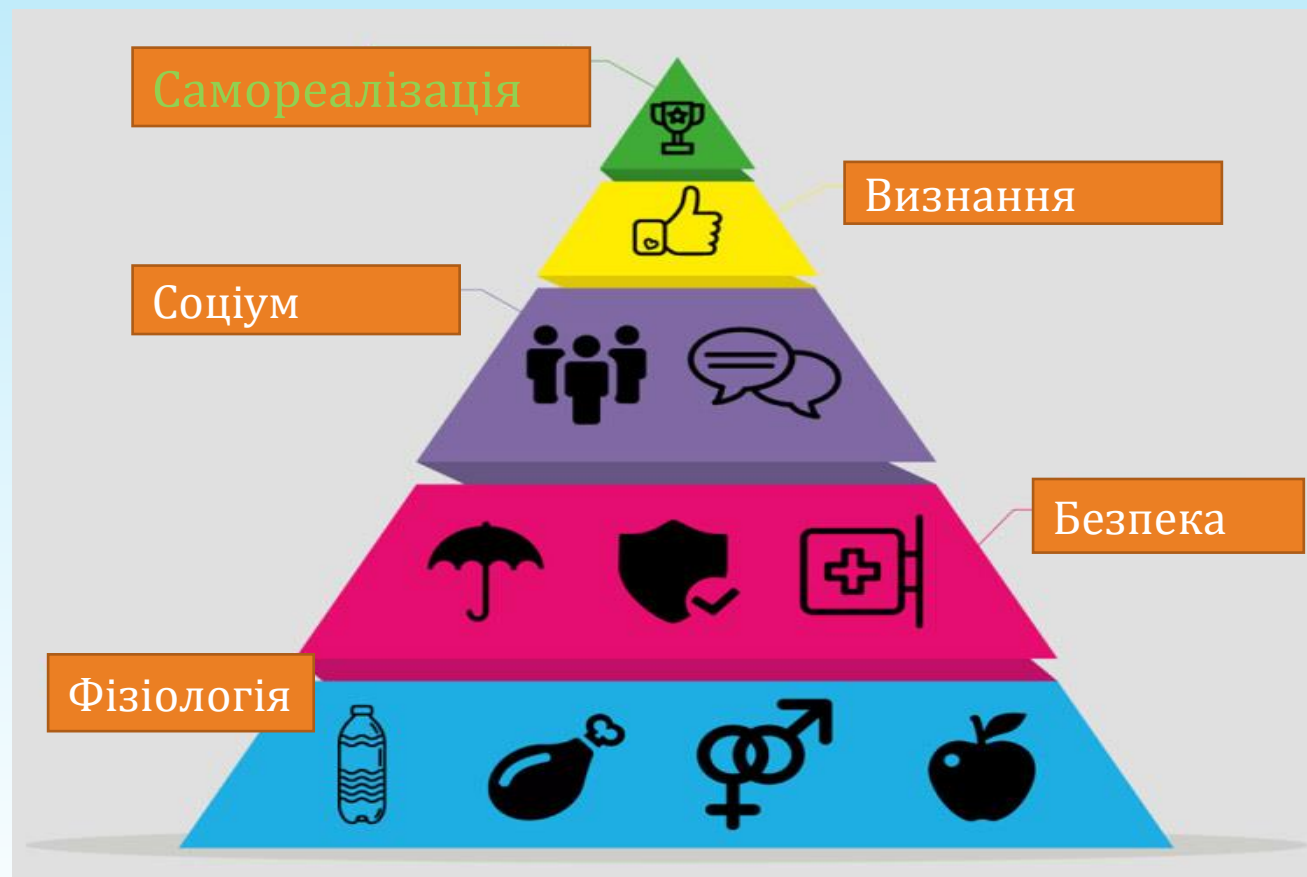
здобувачі освіти

родина

Піраміда потреб Маслоу

Компоненти

1) просторово-предметний -фізична безпека

2) соціально-психологічний

(комунікаційно-організаційний)

- соціалізація і сприятливий психологічний клімат)

3) змістовно-методичний (інтелектуальний)

- задоволення потреби в нових знаннях

Безпечна і дружня до дитини школа

Навчальний заклад, який забезпечує всі необхідні умови для навчання, успішної соціалізації та гармонійного розвитку дітей і підлітків із наголосом на питаннях захисту життя і здоров'я. Такими умовами є:

- сприятливе фізичне і психосоціальне середовище
- інклюзивне навчання важливих для життя компетентностей
- демократичне управління школою
- партнерство та участь

Стандарти — узагальнені вимоги, виконання яких є обов'язковим для того, щоб вважати школу безпечною (дружньою до дитини).

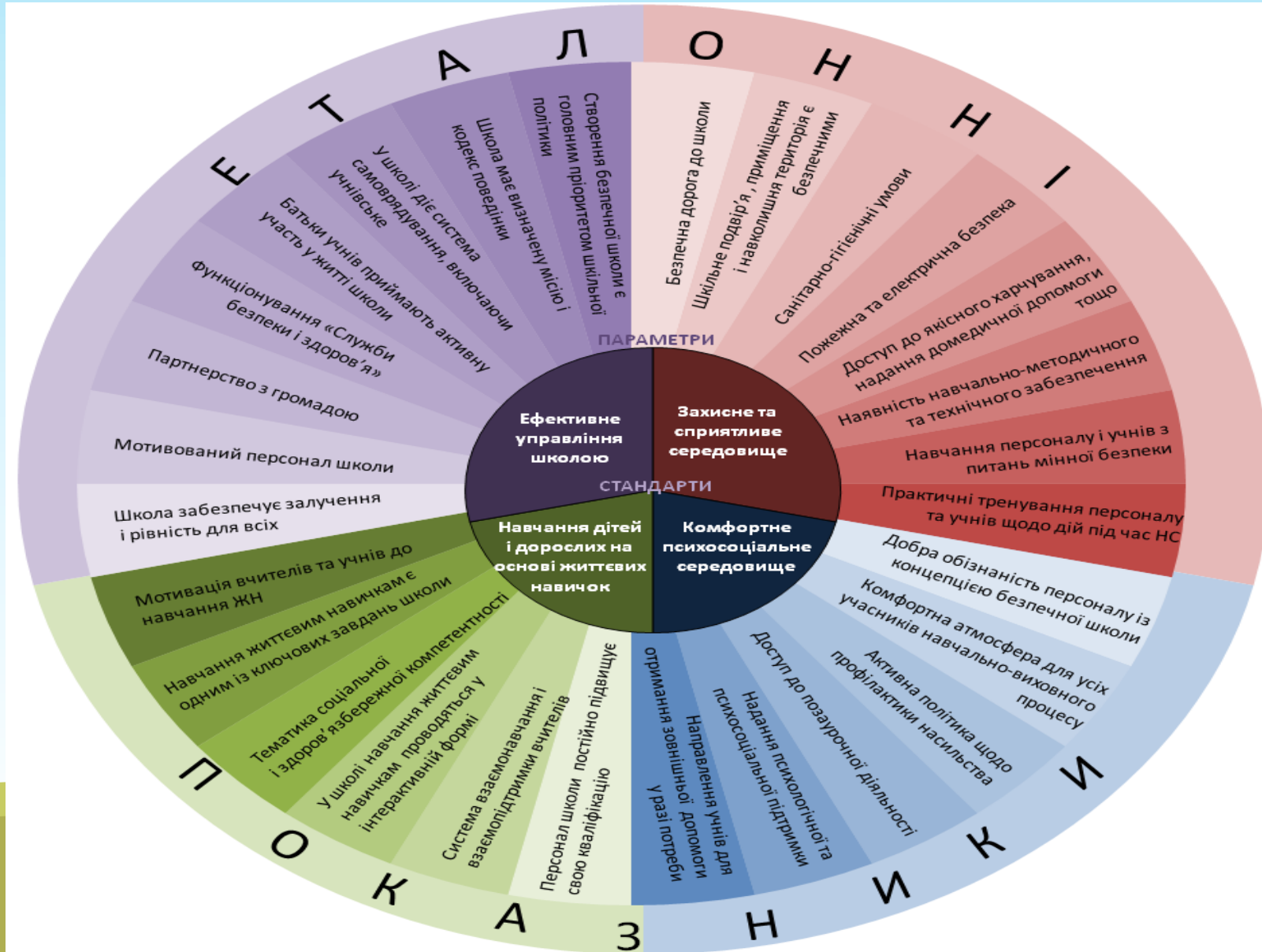
Параметри стандартів — показники, що конкретизують узагальнені вимоги стандарту «Безпечної школи» (визначають його складові)

Безпечна і дружня до дитини школа

- **Еталонний показник** — твердження, яке є еталоном для порівняння. Кожному параметру стандартів може відповідати один або декілька еталонних показників. Наприклад, твердження «У школі є окремі туалетні кімнати для хлопців та дівчат, які облаштовані всім необхідним (відповідна кількість унітазів, рукомийників, є вода, мило, папір, рушники тощо)» є одним із еталонних показників для параметра «У школі створено належні санітарно-гігієнічні умови»
- **Еталонна модель безпечної школи** — ідеальний початковий заклад, всі без винятку показники якого дорівнюють еталонам.

Концептуальна рамка є фундаментом для структурованої експрес-оцінки щодо близькості конкретної школи до еталонної моделі. Таку експрес-оцінку мають здійснювати всі ключові зацікавлені сторони навчального закладу: адміністрація, вчителі, учні, батьки.

Концептуальна рамка «Безпечна і дружня до дитини школа»

Етапи удосконалення навчального закладу

Експрес оцінка
навчального закладу
основними учасниками
навчально-виховного
процесу на відповідність
еталонній моделі

Системний аналіз
і планування змін
у навчальному закладі

Впровадження,
моніторинг
і оцінка заходів щодо
удосконалення школи

Забезпечення
навчального закладу
ресурсами для навчання,
моніторингу та оцінки

Етапи удосконалення навчального закладу

1. Експрес оцінка навчального закладу здійснюється шляхом опитування основних учасників навчально-виховного процесу — учнів, вчителів, керівництва школи, батьків тощо. Результатом такої оцінки є профілі конкретного навчального закладу «очима всіх її учасників».

2. Детальний аналіз і планування змін надає можливість:

- визначити сильні та слабкі сторони шкільної політики, спрямовані на створення безпечного і дружнього до дитини навчального середовища;
- розробити план дій для покращення ситуації;
- залучати вчителів, батьків, учнів та громаду до процесу вдосконалення навчального закладу.

Етапи удосконалення навчального закладу

3. Забезпечення ресурсами для навчання.

- На підставі сформованого плану заходів здійснюється забезпечення необхідними ресурсами, наприклад підготовка вчителів, закупівля навчально-методичних матеріалів, облаштування навчальних приміщень тощо.

4. Впровадження, моніторинг і оцінка заходів щодо вдосконалення школи

Моніторинг передбачає постійне спостереження процесу впровадження щодо його відповідності узгодженому плану та аналізу причин відхилення. Для оцінювання змін, що сталися в результаті впровадження плану школи, доцільно проводити періодичну (наприклад, два рази на рік) експрес оцінку навчального закладу.

1. Комфортне психологічне середовище

Створення комфортного психологічного середовища є важливою складовою інклюзивної освіти в умовах мирного часу або під час воєнного стану. Комфортне психологічне середовище сприяє фізичному, емоційному та соціальному благополуччю всіх учасників навчального процесу.

Ключові принципи і практики для створення комфортного психологічного середовища:

- 1. Розуміння та прийняття різноманітності:** Заохочуйте учнів і персонал до розуміння та прийняття різноманітності у всіх її проявах, включаючи різні культури, переконання, стилі навчання та інші особливості.
- 2. Активне слухання та спілкування:** Забезпечуйте можливості для вільного спілкування та вираження думок і емоцій. Слухайте учнів і вчителів, надаючи їм підтримку та зрозуміння.
- 3. Забезпечення безпеки та конфіденційності:** Визначте процедури та політики, які гарантують конфіденційність і безпеку всім учасникам. Це особливо важливо в умовах воєнного конфлікту.

Комфортне психологічне середовище

▣ **4. Психосоціальна підтримка:** Надавайте доступ до психологічної підтримки та кризового управління для учнів і персоналу, які можуть переживати стрес та травми через воєнний конфлікт або інші негативні події. **Конфліктологічна робота:** Розвивайте навички вирішення конфліктів та взаємодії учнів з різними точками зору. Заохочуйте вирішення конфліктів мирним шляхом та взаєморозумінням.

□ **5. Розвиток соціальних навичок:** Включайте в навчальні програми розвиток соціальних навичок, які сприяють співпраці, спільноті та взаєморозумінню.

□ **6. Забезпечення доступності інформації:** Зробіть інформацію щодо психологічної підтримки та ресурсів доступною для всіх учасників, щоб вони могли легко звертатися за допомогою.

□ **7. Адаптовані педагогічні підходи:** Використовуйте педагогічні підходи, що враховують індивідуальні потреби та стилі навчання учнів.

□ **8. Спільнота та партнерство:** Сприяйте взаємодії з різними частинами громадськості, включаючи батьків, громадські організації та інші стейкхолдери, для створення сприятливого психологічного середовища. **Створення комфортного психологічного середовища є важливим фактором для підтримки добробуту та розвитку всіх учасників освітнього процесу, особливо в умовах воєнного конфлікту, коли стрес та тривога можуть бути особливо високими.**

Еталонні показники

Добра обізнаність персоналу із концепцією безпечної школи

Добра обізнаність персоналу із концепцією безпечної школи є важливою для забезпечення безпеки та добробуту учнів у навчальному закладі. Ось кілька способів, які допоможуть забезпечити, що персонал школи розуміє і використовує концепцію безпечної школи:

1.Тренінги та освіта: Організуйте регулярні тренінги та навчання для всього персоналу, включаючи вчителів, адміністраторів, консультантів і охоронців. На цих тренінгах можуть бути висвітлені принципи безпечної школи, основні аспекти безпеки, реагування на екстрені ситуації та психологічної підтримки.

2.Посадові інструкції: Розробіть і впровадьте посадові інструкції для кожного працівника, де будуть описані їх обов'язки та відповідальність в сфері безпеки в школі.

3.Звіти та відстеження: Створіть систему звітності, яка дозволить персоналу повідомляти про потенційні загрози або події, які можуть вплинути на безпеку в школі.

4.Співпраця з місцевими органами влади та правоохоронними органами: Надайте персоналу розуміння процедур співпраці з місцевими владними органами і правоохоронними органами в разі виникнення надзвичайних ситуацій.

5.Система внутрішнього контролю: Розробіть систему внутрішнього контролю, яка включатиме плани евакуації, системи пожежної безпеки, контроль доступу та інші заходи безпеки.

Еталонні показники

6.Роль психологічної підтримки: Організуйте психологічну підтримку для персоналу, яка допоможе їм вирішувати стресові ситуації та сприяти психологічному благополуччю.

7.Система комунікації: Створіть ефективну систему комунікації для розповсюдження інформації про плани безпеки, процедури реагування та сповіщення персоналу у разі екстрених ситуацій.

8.Постійне навчання та оновлення: Забезпечуйте постійне навчання та оновлення персоналу щодо нових методів і стратегій забезпечення безпеки в навчальному закладі.

9.Внутрішні вправи і симуляції: Проводьте вправи та симуляції для перевірки готовності персоналу до реагування на різні види надзвичайних ситуацій.

10.Залучення спільноти: Підтримуйте активну співпрацю з батьками та громадськістю щодо питань безпеки в школі.

Зроблення персоналу обізнаним і відповідальним у справах безпеки - важливий крок у створенні безпечного навчального середовища для всіх учасників.

Еталонні показники

• **Комфортна атмосфера для учасників навчально-виховного процесу**

- Створення комфортної атмосфери для учасників навчально-виховного процесу є ключовим для успішної освіти та розвитку. Ця атмосфера створюється за допомогою кількох важливих аспектів:
- **1.Повага і взаємодія:** Поважайте всіх учасників навчального процесу - учнів, вчителів, адміністрацію та батьків. Сприяйте відкритій і взаємній комунікації між всіма сторонами.
- **2.Підтримка та заохочення:** Сприяйте відчуттю підтримки та заохочення серед учнів та персоналу. Поширюйте культуру позитивного підходу.
- **3.Інклюзивність:** Забезпечуйте інклюзивне середовище, де всі учасники вітаються та мають можливість брати участь у навчальних та соціальних процесах.
- **4.Фізичний комфорт:** Забезпечте комфортні фізичні умови, такі як зручні класи, меблі та відповідну температуру, щоб створити сприятливе середовище для навчання та розвитку.
- **5.Залучення спільноти:** Включайте батьків та місцеву спільноту в життя школи. Спільна робота із громадськістю сприяє створенню відкритого та підтримуючого оточення.
- **6.Розвиток соціальних навичок:** Сприяйте розвитку соціальних навичок серед учнів, вчителів та персоналу для покращення спілкування та взаємодії.

Еталонні показники

- **7.Індивідуалізація навчання:** Звертайте увагу на потреби кожного учня та надайте можливість індивідуалізованого навчання.
- **8.Психологічна підтримка:** Забезпечте доступ до психологічної підтримки для учнів і персоналу, яка допоможе розв'язати питання стосовно психологічного благополуччя.
- **9.Культурна різноманітність:** Поважайте та святкуйте різноманіття культур, традицій та переконань учасників навчального процесу.
- **10.Залучення до прийняття рішень:** Залучайте учнів, вчителів та батьків до процесу прийняття рішень та створюйте можливість для спільних обговорень і змін в шкільному середовищі.
- Комфортна атмосфера в навчальному закладі сприяє успішному навчанню, психологічному благополуччю та розвитку всіх учасників. Вона є ключовою складовою для досягнення успіху в навчанні та житті.

Еталонні показники

• **Активна політика щодо профілактики насильства**

- Активна політика щодо профілактики насильства в навчальних закладах є важливою складовою безпеки та добробуту учасників навчально-виховного процесу. Ось деякі кроки та стратегії для реалізації такої політики:
- **1.Свідомість і навчання:** Проводьте свідомість та освіту серед учнів, вчителів і персоналу щодо різних форм насильства, його наслідків і процедур для подання скарг. Навчання має включати усвідомлення насильства, його признаков та наслідків.
- **2.Політика нульової терпимості:** Встановіть політику нульової терпимості до будь-яких форм насильства, включаючи фізичне, емоційне, психологічне та онлайн-насильство.
- **3.Звітність і відповідальність:** Розробіть процедури звітності та механізми для повідомлення про випадки насильства та систему відповідальності для порушників.
- **4.Психологічна та юридична підтримка:** Забезпечте доступ до психологічної підтримки для жертв насильства та їхніх сімей. Сприяйте співпраці з правоохоронними органами та місцевими службами з питань сім'ї та дітей.
- **5.Програми психосоціальної підтримки:** Розробіть програми для профілактики насильства, які включають в себе навчання соціальних навичок, розвиток емпатії та роботу з агресією.

Еталонні показники

- **6. Антибулінгові програми:** Впровадьте антибулінгові програми для виявлення та запобігання булінгу серед учнів.
- **7. Моніторинг і звітність:** Постійно моніторьте ситуацію та публікуйте звіти про стан безпеки та насильства в навчальному закладі.
- **8. Залучення батьків і громадськості:** Залучайте батьків, громадські організації та місцеві громади до профілактики насильства в школі.
- **9. Толерантна та інклюзивна культура:** Створіть культуру толерантності та інклюзивності, де різноманітність та різниця вітаються.
- **10. Постійна оцінка та вдосконалення:** Постійно оцінюйте ефективність програм і стратегій профілактики насильства та вносьте зміни для їх поліпшення.
- Активна політика профілактики насильства створює безпечне та добробутне навчальне середовище, де учні та персонал можуть розвиватися та навчатися без страху та насильства.

Еталонні показники

• Доступ до позаурочної діяльності

- Забезпечення доступу до позаурочної діяльності для учнів є важливим аспектом розвитку та навчання. Позаурочні заходи допомагають учням розширювати свої інтереси, розвивати соціальні навички, збагачувати навчальний досвід і підтримувати психологічне та фізичне благополуччя. Ось декілька способів, які допоможуть забезпечити доступ до позаурочної діяльності:
- **1.Різноманітність заходів:** Пропонуйте широкий спектр позаурочних заходів, включаючи спортивні, мистецькі, наукові, громадські та інші види діяльності, що враховують різні інтереси та потреби учнів.
- **2.Доступність фінансування:** Забезпечте фінансування для позаурочних заходів, яке дозволить усім учням брати участь, незалежно від їхнього фінансового стану.
- **3.Гнучкий графік:** Розробіть гнучкий графік для позаурочних занять, який враховуватиме різницю в розкладах учнів і забезпечить їм можливість брати участь.
- **4.Інклюзивність:** Забезпечте інклюзивну позаурочну діяльність, включаючи участь учнів з різними потребами та здібностями.
- **5.Консультація з учнями:** Питайте учнів про їхні інтереси та попередній досвід у позаурочних заняттях та програмах.

Еталонні показники

- **6.Мотивація та заохочення:** Сприяйте учнівській мотивації для участі в позаурочних заходах, використовуючи заохочення, нагороди та визнання.
- **7.Підтримка вчителів та наставників:** Залучайте вчителів та інших дорослих для проведення та нагляду за позаурочною діяльністю.
- **8.Залучення батьків та громадськості:** Залучайте батьків та громадські організації до підтримки та організації позаурочних заходів.
- **9.Зручні місця проведення:** Забезпечте доступні та безпечні місця для проведення позаурочних занять та заходів.
- **10.Оцінка та звітність:** Постійно оцінюйте ефективність позаурочних програм та діяльності та робіть відповідні зміни.
- Доступ до позаурочної діяльності допомагає учням розкрити свій потенціал, розвинути нові навички та інтереси, а також сприяє формуванню здорового способу життя і психологічного благополуччя.

Еталонні показники

• **Надання психологічної та психосоціальної підтримки**

- Надання психологічної та психосоціальної підтримки учням та персоналу навчального закладу є важливою складовою створення комфортного та безпечного освітнього середовища. Ось деякі підходи до цього процесу:
- **1.Психологи в школі:** Забезпечте наявність психологів або консультантів у школі, які можуть надавати індивідуальну та групову психологічну підтримку.
- **2.Гаряча лінія чи консультативні служби:** Встановіть гарячу лінію або інші засоби зв'язку, які дозволять учням, батькам і персоналу звертатися з питаннями щодо психологічного благополуччя.
- **3.Групові сесії і тренінги:** Організуйте групові сесії та тренінги для учнів і персоналу, спрямовані на розвиток емоційних навичок, збільшення стійкості до стресу і підвищення самосвідомості.
- **4.Психосоціальна підтримка в кризових ситуаціях:** Розробіть плани реагування на кризові ситуації та забезпечте психологічну підтримку учням і персоналу під час подій, які можуть викликати стрес.
- **5.Індивідуальні консультації:** Забезпечте можливість індивідуальних консультацій для учнів, які потребують додаткової підтримки у вирішенні особистих проблем і питань.

Еталонні показники

- **6.Співпраця зі спеціалістами:** Встановіть співпрацю з психіатрами, психотерапевтами, соціальними працівниками та іншими фахівцями, які можуть надавати додаткову експертну допомогу.
- **7.Програми профілактики психічних розладів:** Запровадьте програми профілактики психічних розладів, спрямовані на підвищення освідомленості і виявлення ризикових факторів.
- **8.Антибулінгові програми:** Організуйте антибулінгові програми для запобігання насильства та психологічного тиску серед учнів.
- **9.Моніторинг та оцінка ефективності:** Постійно моніторьте та оцінюйте ефективність надання психологічної та психосоціальної підтримки, щоб вносити необхідні зміни та покращення.
- **10.Відкрита комунікація:** Забезпечте відкриту комунікацію між учнями, батьками і персоналом навчального закладу щодо психологічних питань і підтримки.
- Психологічна та психосоціальна підтримка є важливою для підтримки психологічного благополуччя учасників навчального процесу та створення безпечного та комфортного навчального середовища.

Еталонні показники

- **Направлення учнів для отримання зовнішньої допомоги у разі потреби**

- Направлення учнів для отримання зовнішньої допомоги у разі потреби може бути важливим кроком для забезпечення їхнього добробуту та підтримки в умовах, коли внутрішні ресурси навчального закладу недостатні для вирішення певних проблем. Ось декілька кроків, які можна вжити для ефективного направлення учнів для зовнішньої допомоги:
- **1.Виявлення потреб:** Здійснюйте систематичний моніторинг і оцінку потреб учнів, щоб вчасно виявити ті, хто може потребувати зовнішньої допомоги.
- **2.Комунікація з батьками:** Підтримуйте відкриту комунікацію з батьками або опікунами учнів, щоб дізнатися про можливі проблеми і потреби дитини.
- **3.Залучення професійних фахівців:** У співпраці з психологами, соціальними працівниками та іншими спеціалістами проводьте оцінку індивідуальних потреб учнів.
- **4.Розробка індивідуальних планів підтримки:** Розробляйте індивідуальні плани підтримки для учнів, де визначаються конкретні дії та ресурси, які можуть бути потрібні.
- **5.Зв'язок з організаціями та службами:** Підтримуйте зв'язок і співпрацю з організаціями, які надають зовнішню підтримку, такими як центри психологічної підтримки, благодійні фонди, місцеві служби з питань сім'ї та дітей тощо.

Еталонні показники

- **6.Інформування батьків і учнів:** Повідомляйте батьків та учнів про можливості зовнішньої підтримки та процедури отримання допомоги.
- **7.Проведення зустрічей і нарад:** Організуйте зустрічі та наради з батьками, вчителями та спеціалістами для обговорення потреб учнів і визначення оптимальних шляхів допомоги.
- **8.Моніторинг та оцінка ефективності:** Постійно моніторьте результати наданої зовнішньої допомоги та оцінюйте її вплив на добробут та розвиток учнів.
- **9.Конфіденційність і приватність:** Забезпечте конфіденційність та захист особистих даних учнів у процесі направлення на зовнішню допомогу.
- **10.Психологічна підтримка під час процедури:** Допомагайте учням та їхнім батькам з подоланням страхів та наданням психологічної підтримки під час отримання зовнішньої допомоги.
- Забезпечення доступу учнів до зовнішньої допомоги є важливим аспектом підтримки їхнього розвитку та добробуту, особливо в умовах, коли внутрішні ресурси навчального закладу не вистачають для вирішення проблем.

2. Захисне та сприятливе для здоров'я і навчання фізичне середовище

- Школа має чіткі рекомендації щодо безпечного маршруту до школи.
- Шкільне подвір'я, приміщення і навколишня територія є безпечними для життя і здоров'я учнів.
- У школі створено належні санітарно-гігієнічні умови.
- У школі належний рівень пожежної та електричної безпеки.
- У школі забезпечено доступ до якісного харчування, майданчиків для занять фізичною культурою, пункту надання першої домедичної допомоги.
- У школі створено навчальний простір, який забезпечено сучасними технологічним засобами та навчально-методичними матеріалами для активного навчання дітей з урахуванням особливостей їхнього розвитку.
- У школі забезпечується навчання персоналу школи і учнів з питань мінної безпеки та поведінки з вибухонебезпечними речовинами.
- У школі проводяться практичні тренування персоналу та учнів щодо злагоджених дій в екстремальних і надзвичайних ситуаціях.

3. Навчання дітей і дорослих на засадах загальнолюдських цінностей і життєво важливих компетентностей

- У школі створено систему мотивації до навчання вчителів та учнів життєво важливих навичок на засадах компетентнісного підходу.
- Навчання психосоціальних навичок, сприятливих для здоров'я, безпеки, успішної соціалізації та самореалізації учнів, визначено одним із ключових завдань школи.
- Тематика здоров'я, безпеки, соціальної та громадянської компетентності, розбудови миру, підприємливості, екологічної грамотності, поводження у надзвичайних ситуаціях є обов'язковими елементами змісту навчального плану школи.
- У школі навчання психосоціальних компетентностей (життєвих навичок) для учнів усіх класів відбувається в інтерактивній формі.
- У школі створено систему взаємонавчання і взаємопідтримки вчителів.
- Персонал школи постійно підвищує свою кваліфікацію за дистанційними та очними формами навчання.

4. Ефективне шкільне управління, партнерство і участь

- Створення безпечної (дружньої до дитини) школи є головним пріоритетом шкільної політики.
- Школа має визначену місію і кодекс поведінки, які сприймаються усіма учасниками навчально-виховного процесу.
- Управління школою відбувається на засадах самоврядування, демократії, рівного доступу, прозорості та поваги до різноманіття культур (включно з системою учнівського самоврядування).
- Батьки учнів беруть активну участь у житті школи.
- У школі створена і діє на постійній основі Служба безпеки і здоров'я, яка координує всю діяльність, спрямовану на формування та підтримку захисного фізичного і комфортного психосоціального середовища.
- Школа активно взаємодіє з громадою та органами місцевого самоврядування на засадах відкритості і партнерства.
- Персонал школи мотивований і отримує постійну підтримку у набутті необхідних навичок щодо забезпечення ефективного шкільного управління, партнерства та участі. Школа забезпечує залучення і рівність для всіх учасників навчально-виховного процесу.

Список використаних джерел

- Дакарські рамки дій «Освіта для всіх»: виконання наших колективних зобов'язань (2000) // http://www.unesco.org/education/efa/ed_for_all/dakfram_eng.shtml.
- Посібник з моніторингу та оцінки для шкільних програм охорони здоров'я. Вісім ключових показників на підтримку FRESH. (Формування ресурсів для ефективного шкільного охорони здоров'я). Червень 2013. — 54 с.
- ЮНІСЕФ. Глобальна оцінка програм освіти у сфері життєвих навичок. Підсумковий звіт. 2012 р. // http://www.unicef.org/evaluation/files/USA-2012-011-1_GLSEE.pdf.
- Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки <https://sqe.gov.ua/bezpechne-osvitnie-seredovishhe-novi-vim/>
- <https://prosvitcenter.org/page29410788.html>
- <https://rozvytok-osvity.te.ua/bezpechne-osvitnye-seredovyshche-zakladu-osvity/>
- <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/16/118>

Дякуємо за увагу!

